

## Redaktionelt

---

Den 2. september 2005 er det 100-års dagen for teologen og filosofen K.E. Løgstrups fødsel. I den anledning udgiver SLAGMARK et klassiker-nummer, der ønsker at fremhæve vidden i hans tænkning og vise, hvorledes han indgående og tværgående har beskæftiget sig med teologiske og filosofiske problemstillinger indenfor felter som metafysik, etik og æstetik.

I værket *Ophav og omgivelse* leverer Løgstrup følgende signalement af det moderne: ”Vi lever i en epoke, der tænker irreligiøst og antimetafysisk, og det med en sådan selvfølghed, at de forbigangne tider, der tænkte anderledes, anses for hensunkne i overtro og fordomsfuldhed. Kommer man nu på den tanke, at det kommer af, at fundamentale spørgsmål er skudt ud, elementære erfaringer er glemte, siger man til sig selv: Måske kommer det kun til at vare en tid, et hundrede år eller to, så bliver spørgsmål, der i dag er forsvundne, igen selvfølgelige. Erfaringer der i dag er bortforklarede, kommer igen til at stå i forgrunden. Tiden vender.”

For Løgstrup er metafysiske spørgsmål uafvendelige, hvilket han også udtrykker ved, at selvom vi ikke går i kirke, bliver vi ved med at stå i den. Disse metafysiske spørgsmål indfinder sig, fordi det er mennesket forundt at stille spørgsmål, som det ikke selv er i stand til at frembringe svarene på. Den metafysiske forståelseshorisont omfatter eksempelvis de suveræne livsytringer såsom tillid, barmhjertighed og talens åbenhed. Ytringer der har det særkende, dels at de viser hen mennesker imellem, dels at de unddrager sig den kulturelle betingethed, og udfolder sig optimalt ved netop ikke at blive bemærket eller være genstand for bevidst menneskelig intentionalitet og bemestring.

For Løgstrup medfører metafysisk tænkning endvidere en helhedstænkning.

Hvor videnskaben altid er sektororienteret i frembringelsen af sine respektive forklaringer, da gælder det om den metafysiske tænkning, at denne orienterer sig mod en omfattende helhedsforståelse. Eksempler på disse helheder er universet, sproget og sansningen samt skabelse og tilintetgørelse.

Hvor epoken for Løgstrup altid er fokuseret på det, der veksler, da gælder det om metafysikken og religionen, at de ser på, hvad der bliver. På forunderlig og dialektisk vis synes denne bestemmelse derfor også at kunne omfatte Løgstrups egne værker i den forstand, at tiden siden begyndelsen af 1990'erne er vendt og muliggør nye udlægninger af disse.

Det er således på denne baggrund, at SLAGMARK præsenterer en række aktualiserende læsninger af Løgstrup, der forholder sig til felter som: metafysik, umiddelbarhed, lidenskab, etik og litteratur, fænomnologi, det politiske og musikmetafysik. Det første bidrag er en udateret originaltekst af Løgstrup fra hans efterladte papirer (Løgstrup Arkivet, Fasc. XXI.19.1.1.), hvor han under overskriften *Det filosofiske jerntæppe* reflekterer over den manglende dialog mellem eksistentialismen på det europæiske kontinent og den logiske empirisme i den angelsachsiske verden. Sigtet er at bringe en dialog frem mellem disse to hovedstrømninger ved vise et fælles problemfelt på trods af skiftende retninger. Kierkegaard indtager her for Løgstrup en central placering, fordi han bag om forholdet mellem nihilisme og relativisme rejser spørgsmålet, om mennesket overhovedet kan eksistere uden metafysik samtidig med, at tænkningen må underordnes eksistensen, hvis den skal holdes levende som en grundlæggende filosofisk tænkning. Denne originaltekst flankeres af et interview med Rosemarie Løgstrup – udført af Bjarne Vind Sørensen og Peter Aaboe Sørensen – hvor hun indlevende og nuanceret beretter om tiden i Tyskland i midten af 1930'erne og mødet med Løgstrup, rejsen tilbage til Danmark og opholdet i præstegården i Sandager-Holevad, grundlæggelsen af det teologiske fakultet ved Aarhus Universitet, hjemmet i Hyllested Bjerge og ikke mindst Løgstrups egne værkers rejse tilbage til Tyskland i form af hendes oversættelse.

De efterfølgende to bidrag har begge metafysikspørgsmålet som omdrejningspunkt. Hans-Jørgen Schanz viser, hvorledes Løgstrup blev opmærksom på, at den tilsyneladende afskaffelse af metafysisk tænkning i det moderne skyldtes epokens syn på epoken med epokens egne øjne; dette epokale selvbedrag gør Løgstrup op med i sin genbetænkning af metafysikken – ikke mindst under den originale udlægning af sansningens afstandsløshed. Hans Hauge afdækker under temaet Væren og Noget fire før-kantianske filosoffer, der fungerer som en slags mere eller mindre udtalte forudsætninger for Løgstrup: Leibniz, Spinoza, Berkeley og Descartes. Dette skal ikke forstås, som om Løgstrup indgående har beskæftiget sig med disse, men derimod at

fire problematikker, ideer, opfindelser, begreber eller temaer fra disse også har skrevet sig ind i hans problemfelt.

De to næste bidrag har på hver sin måde Kierkegaard som centrum. Svend Andersen undersøger Løgstrups opgør med Kierkegaard nærmere, og viser hvorledes Løgstrup fører sit opgør på Kierkegaards egne betingelser nemlig ud fra spørgsmålet om kristendomsforståelsen, eller hvad er kristendom kontroversielt forstået? Nyligt afdøde Hans Jørgen Thomsen sammenstiller i sit bidrag Løgstrups begreb om de suveræne livsytringer med Sløks begreb om lidenskab, der jo som bekendt er hentet hos Kierkegaard. Der påvises såvel ligheder vedrørende en fælles bestræbelse på at ville supplere en bestemt filosofi med teologi som afgørende forskelle angående eksempelvis forståelsen af synden. I forlængelse af Hans Jørgen Thomsens bidrag bringer vi mindeord ved Hans-Jørgen Schanz.

Herefter bevæger vi os over til etikens felt. Hans Fink udfolder en gedigen fremstilling af etikkonceptionen hos Løgstrup og han viser hvorledes Løgstrup udvikler en særegen forståelse af den filosofiske etiks genstandsfelt og opgave – og denne sammenstilles med andre etikkonceptioner. David Bugge indkredser forholdet mellem etik og litteratur ud fra en undersøgelse af Løgstrups refleksioner over børnelitteraturen. Det konkrete forlæg er Løgstrups indvending overfor Bent Hallers kontroversielle børnebog *Katamaranen*, der i Løgstrups øjne netop begår den helligbrøde at frarøve barnet livsmodet; et forhold der hos Bugge gores til genstand for kritisk analyse.

Mogens Pahuus kortlægger Løgstrups eksistentielle fænomenologi således som denne henter sit forlæg hos Heidegger og Hans Lipps, og det påvises hvorledes denne er fundamentet for det meste af Løgstrups tænkning. Ole Morsing leverer i sit bidrag en undersøgelse af Løgstrups forhold til det politiske. Ud fra spørgsmålet om Løgstrup som en politisk kristen undersøges Løgstrup som ”ren” politisk teoretiker og praktiker. Dette muliggør en tidsbetiget indfaldsvinkel til hans tænkning, der yderligere uddybes i hans samfundsforståelse og afslutningsvist kobles hans politikforståelse til det religiøse kompleks. Endelig slutter Peter Aaboe Sørensen bidragene af med en undersøgelse af tonens betydningsfuldhed i Løgstrups tænkning, og påpeger hvorledes denne kan siges at udgøre en såkaldt musikalsk fordring.

Vores Intermezzo, der fungerer som et aktualiserende udstillingsvindue, står denne gang i brevets tegn: der præsenteres dels et hidtil ukendt brev af Ludwig Wittgenstein med indledning af Peter K. Westergaard dels en brevsveksling mellem Christian Dorph og Mads Eslund i anledning af 200-året for H.C. Andersen. Endelig afsluttes nummeret med en mangfoldig anmeldersekktion samt bognoter vedrørende aktuelle udgivelser. Og med disse ord ønsker redaktionen god læselyst.